

milícies populars del

*Proclama de
l'Arquebisbat de Tarragona
convocant els miquelets
segons un gravat de l'època.*

ELS MIQUELETS A RIUDOMS

L'article d'avui intenta ésser solament una petita aproximació a un període tan important de la nostra història; així doncs, la meva intenció no és descobrir, ni de bon tros, tots els interrogants que ens presenta la documentació dels miquelets. Caldrà sens dubte un aprofundiment del tema, que ara ni l'espai ni el temps ens permet.

Pel març de 1793 la Convenció francesa i Espanya s'havien declarat la guerra, l'anomenada Guerra Gran. Si el fet bèl·lic va començar amb bones perspectives per a Espanya, ja l'any següent, és a dir el 1794 apareixen les primeres desfetes. Davant això es va haver de decretar una mobilització general, la qual cosa va motivar la creació dels miquelets.

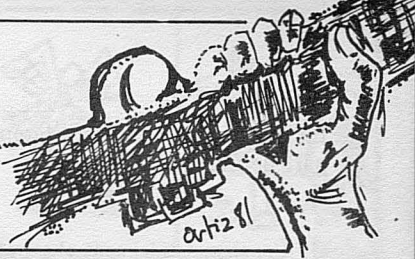
Els miquelets foren una força militar, integrada per tropes catalanes i mantigudes amb els diners del Principat que no tenien altra missió que la de lluitar contra l'invasor i per tant, la defensa del país. La iniciativa de la creació d'aquest cos sortí de la ciutat de Manresa i fou acceptada per l'assemblea de representants de tots els corregiments i partits de Catalunya aplegats primer a Barcelona i després a Girona.

Les fonts que tenim per a estudiar aquestes tropes es componen de divuit volums, tots ells dipositats i perfectament conservats a l'Arxiu Històric Provincial de Tarragona. La documentació que ens donen aquests volums es divideix en diferents apartats: administrativa, econòmica i demogràfica. Els esmentats volums no segueixen cap ordre, i així tenim que la documentació referent a Riudoms es troba repartida bàsicament entre els volums II, III, VI, IX i XIV. Cal remarcar que les possibilitats que ens obre aquesta documentació són abundants, tot i que fins ara els estudis publicats sobre els miquelets són més aviat escassos.

És evident que les parts que més ens interessin d'aquests tres apartats són l'econòmica i la de població. La primera ens informa de quina fou la contribució monetària que el nostre poble va donar per fer possible el manteniment de les forces. Aquestes aportacions econòmiques inclouen les contribucions generals de defensa, l'impost cadastral i els comptes generals.

EL II.º Sr. Arzobispo de Tarragona, solicito de la defensa, seguridad y consuelo de esta Ciudad en las actuales circunstancias de la Guerra en que tanto interesa no solo la Patria y la Monarquía, sino tambien nuestra santa religion, proposito y ofrecio al Rey nuestro señor (que Dios guarde) un Regimiento de paisanos, que conste de unos mil hombres, los quales durante la misma Guerra deberán estar prontos para todo lo que se ofrezca, relativo á la seguridad y defensa de Tarragona, donde permanezcan cada uno en su respectivo oficio ó empleo, prevenidos para quando se les llame, ya sea para el exercicio, ya para montar la guardia en todos los puestos pertenecientes á la misma Ciudad, ya en fin para su defensa; pero sin haver de guardar los presidiarios destinados á los trabajos del nuevo puerto, ni salir á lugares distantes de la Ciudad, é independientes de ella; y dandose á cada uno de los alistados el estipendio de nueve sueldos catalanes por cada dia, sea de fiesta, ó de trabajo, que se ocupe en dichos exercicios y destinos; y quedando á cargo del Sr. Gobernador determinar el número de los que fueren diariamente necesarios para montar la guardia en todos los puestos convenientes, mientras no haya otra Tropa que pueda practicarla: con que se podrá escusar al Rey nuestro señor y á su Real erario la Tropa y gastos que tendria que destinar al dicho fin, para destinarlos á otros objetos de las actuales urgencias, y lejos de gravar á los pobres alistados, se les facilitará un decente estipendio diario. Este proyecto, á que por su notoria importancia contribuyen gustosos, con S. S. I., muchos de los cuerpos y particulares Eclesiásticos y Seculares de esta Ciudad; ha merecido la Real aprobacion y especial recomendacion de S. M., y en su consecuencia del Ex.º Sr. Conde de la Union, Capitan General del Exército y Principado de Cataluña, quien con oficio de 30. de Abril último ha mandado se ponga en práctica. Lo que se hace saber al Público para su satisfacion, y á fin de que los que quieran alistarse para el proyectado Regimiento, con los cargos que van significados, y las demas prevenciones que les hará en su caso el Ex.º Sr. Gobernador de esta Ciudad y Plaza, puedan presentarse y se presenten á S. E. para su admision y alistamiento: en la inteligencia de que los Oficiales se nombrarán á parte. y servirán sin sueldo.

segle XVIII

↳ La contribució general de defensa fou l'impost creat específicament per sufragar la guerra. Es pagava cada mes, i segons un document del 10 d'octubre de 1795, Riudoms contribuïa amb 385,50 ptes. al mes, essent don Jaume de Nebot (1), don Antoni de Figueras, don Josep de Toda, don Josep Martí, don Joan Boter, Marc Masó (2), Antoni Morell, Sebastià Gaya i Joan Urgellès els que més aportaven: llur contribució suposava un 10,63% del total del poble. Cal dir que el

nombre de persones que contribuïen en aquest impost era de 579 i que paguessin d'una pesseta amunt sols hi havia 88 persones; la resta, és a dir 491, pagaven 50 cèntims al mes.

Els documents que fan referència a la població detallen els habitants masculins de setze anys en endavant, és a dir, el que se'n diu població activa. Així tenim que amb data de 20 de febrer de 1795 Riudoms tenia 752 homes majors de setze anys entre els quals havien de sortir els miquelets que participarien a la Guerra Gran, i així l'acord del 30 d'abril del mateix any especifica que Riudoms havia de proporcionar el cos dels miquelets amb setze homes (3).

Però aquesta documentació ens dona més informació perquè fins ací fóra el que en podríem dir la quantificació de la població, mentre que la qualificació seria l'estudi de l'ofici, l'estat civil i el parentiu familiar, elements que també podem trobar en aquests documents. Podríem, així mateix, estudiar l'estat sanitari del poble puix que ens manifesta els que són inhàbils per alguna malaltia o defecte. Així doncs la importància que adquireix la present documentació és notable, fins al punt que contribueix bona cosa al coneixement del nostre segle XVIII, segle de vital importància per al desenvolupament econòmic de la vila.

CANÇO

DELS MIQUELETS.

T'ocan lo corn allà en Gerona
Del gran Urrutià al maranament,
Qui la bandera al rey donas,
Cridant à l' arma lo joveit:
Ea minyons anem corrent,
Vestimnos à la valentosa,
Vinga l' gambeto al coll tirat,
Y la espadanya per ciscat.
Vinga l' ayrosa falilleta,
Del Miquelet propi ornamet,
Que's la gonella als llocs estreta
Sotal' Armes antigament
Y si ara sens metall, ni argent
No atira bala, ó bayonetó,
Ab tot veure, sabrem fer,
Ques cadaseu un almugaver
Responent.

Ayre minyons en nom de Deu
Tingam l' cor de un Machabeu,
Fassam entendre al Univers,
Que hereus som dels almugavers.
Vinga l' trabuc y carabina,
Lo sabre curt ó be l' punyal,
Arma llugera, à que se inclina
Lo Miquelet per natural.
Puig no va molt per camí ral,
Ans per barranes fraus, y bosquins,
Y sobre l' sanculló traydó
Llansarse deu com un Falcó
Tienre deu ab llugeresa.
Sobre'l vil cap del mata-rey,
Mes luego que haja estret la présa,
Que ha de ser sua ab bona lley,
Sens menuga del Real servey,
Sens demostrar por ni vileza,
Ha de mirar per sa salut,
Guanyant lo cim ab promptitut.
Responent.

Prou guardarem eyxa lliçó;
Ains de Deu ocaçó
Perà poderia executar,
Y la justa ira desfogar.
Dexi entretan la generala
Tocal' gavaig ab ronchs tabals,
Que aturdit veu, conts y senyals
La matansa y perduts cabals
De tantas cargas y animals
Y enclavats canons de batalla,
Y renegant sen va y pasmat,
Sense saber qu'il ha trucat.
Quant veja que ell gira la esquena,
Y sens venjança va rabiant,

Corri al estrem de la carena,
De la collada ab pas volent,
Y de la punta en un instant,
Mentres la bala ab força plena
Arriba al escudador malvat,
Que l' yneguigi un bon ruyxat.
Responent.

Mentres cap tret hy arribará,
La retaguarda l' tomara,
Desgraciat sera l' derer,
Que à nostres camps, valdrá un famer
Luego se embosqui ab diligencia,
Y marasant vaja al campament,
Guardant bon orde y obediencia,
Sempre del ull y orella atent,
Lo peu llest, y l' cor valent,
Y resolt à fer resistencia;
Quel Miquelet be pot fugir,
Pero ja may se deu rendir.

O quin será compays lo dia
Que algun comboy atraparem!
Quanta será nostra alegria,
Que dim del cor nos sentirém!
Ab quin cuytado apuntarem
Als Comandans que son las guias?
Perque al mirar son cap tombat,
Se nos rendesca lo ramat.

Responent.
Despullarém als bandolers
De todas las prezas y habers,
Que ab tanta injusticia y crueltat
A tot bon vassall han robat.

Y si en la frau de una montanya
Se ficás un destacament,
Com entre la Seu y Sordanya,
O de Bossasa al pas dolent!
Com dariam al corn vent
Fen retronar à la campanya,
Y escopetada sens remey,
Fins que hi quedés un mata-rey.
Axi minyons tardansa à fora
Al arma al arma contra l' infiel,
Si som Christians aquesta es hora
De darne prova à Deu del Cel;
Ell alenará nostre zel,
Donantnos força vencedora,
Y fara que vajan ben drets
Als cors dels malvats nostres trets.
Responent.

Ayre minyons en nom de Deu
Tingam l' cor de un Machabeu &c.
Fin.

Vilafrauca: Per Francisco Vilalta Estamper, y Libreter.

Cançó dels Miquelets,
segons un gravat de l'època.

En un proper article parlarem del cadastre i ens centrarem més en l'estudi de la part demogràfica.

Josep M.ª SANTAMARIA

- (1) Conservem fidelment els títols de cada un d'ells. D'altra part cal recordar que Antoni de Figueras i Josep de Toda eren els caps de casa de les dues famílies nobles que hi havia a Riudoms, segons ens diu Josep M.ª Recasens en el seu llibre "El Corregimiento de Tarragona en el último cuarto del siglo XVIII". Entre parèntesis consignem el que pagaven cada un d'ells.
- (2) En aquest document apareix amb una sola essa, mentre que en el cadastre apareix amb dues, però no hi ha dubte que és la mateixa persona.
- (3) El total de miquelets del Corregiment de Tarragona va ésser de 550.

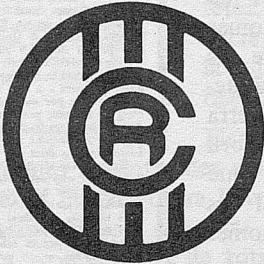
Vetllada Poètica

Sobre l'obra de JOSEP CROS I CABRÉ

Amb una primera part sobre la poesia popular catalana

Dia 11 de setembre a les 9 del vespre

Lloc: Çapella de Verge Maria, al carrer Major

CAIXA RURAL

PROVINCIAL

**AL SERVEI DEL
MON RURAL**

Delegació a Riudoms: C/Gaudí, 4